

ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ

ISO 9001:2015

www.ukzuz.cz

Rostlinolékařský výzkum a související odborná legislativa

seminář Aktuální otázky
rostlinolékařského výzkumu
Praha, 12. 6. 2018

Obsah

1. pravidla pro nakládání s karanténním materiálem
2. oznamovací povinnost při zjištění karanténních škodlivých organismů

karanténní materiál

karanténní škodlivé organismy (KŠO)

- rostliny a rostlinné produkty napadené KŠO
- rostliny, rostlinné produkty nebo jiné předměty, které je zakázáno dovážet nebo přemísťovat (buď zcela nebo z určitých zemí)
- rostliny, rostlinné produkty nebo jiné předměty, které nesplňují zvláštní fyto-sanitární požadavky

karanténní materiál

předpisy ČR

některé KŠO jsou i vysoce rizikovými nebo rizikovými biologickými agens

Zákon č. 281/2002 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní a o změně živnostenského zákona

Státní úřad pro jadernou bezpečnost (SÚJB)

- nakládat s vysoce rizikovými biologickými agens a s toxiny na území České republiky lze jen na základě povolení vydaného SÚJB
- nakládání s rizikovými biologickými agens: vedení evidence, předkládání evidence SÚJB na požádání, oznamování údajů za uplynulý kalendářní rok, ohlašovací povinnost pro první nakládání

karanténní materiál

předpisy ČR

Vyhláška č. 474/2002 Sb., kterou se provádí zákon č. 281/2002 Sb.

Příloha č. 1 – Seznam vysoce rizikových biologických agens a toxinů

- viroid vřetenovitosti hlíz bramboru (*Potato spindle tuber viroid*)

Příloha č. 2 – Seznam rizikových biologických agens a toxinů

- *Clavibacter michiganensis* subsp. *sepedonicus*
- *Ralstonia solanacearum*, odrůda 3, biovar 2
- *Synchytrium endobioticum*

<https://www.sujb.cz/zakaz-biologickyh-zbrani/> – prezentace

karanténní materiál

předpisy ČR

Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů – § 8

Vyhláška č. 215/2008 Sb., o opatřeních proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů – § 5, přílohy č. 5, 6 a 7

předpisy EU

Směrnice Rady 2000/29/ES o ochranných opatřeních proti zavlékání organismů škodlivých rostlinám nebo rostlinným produktům do Společenství a proti jejich rozšiřování na území Společenství – čl. 3 odst. 8, čl. 4 odst. 5, čl. 5 odst. 5 a čl. 13b odst. 4

Směrnice Komise 2008/61/ES, kterou se stanoví podmínky, na základě kterých lze pro pokusné nebo vědecké účely a pro práci ve šlechtění odrůd dovážet některé škodlivé organismy, rostliny, rostlinné produkty a jiné předměty uvedené v přílohách I až V směrnice Rady 2000/29/ES

karanténní materiál

předpisy EU nové (použitelnost od 14. prosince 2019)

Nařízení 2016/2031 EP a Rady (EU) o ochranných opatřeních proti škodlivým organismům rostlin

články 8 a 48 (a 58 pro chráněné zóny)

- členské státy mohou na základě žádosti dočasně povolit na své území dovoz, přemísťování v rámci svého území, držení a množení karanténního materiálu k úřednímu testování, vědeckým nebo vzdělávacím účelům, pokusům, selekci odrůd nebo šlechtění
- manipulace s karanténním materiálem musí být prováděna v karanténním nebo izolačním zařízení (*quarantine station or a confinement facility*) určeném příslušným orgánem v souladu s článkem 60 a uvedeném v povolení

karanténní materiál

předpisy EU Nařízení 2016/2031

článek 2 - definice

- karanténní stanice (KS) = jakékoliv úřední zařízení, v němž jsou škodlivé organismy, rostliny, rostlinné produkty či jiné předměty drženy v karanténě
- izolační zařízení (IZ) = jakékoliv zařízení jiné než karanténní zařízení (*any facility, other than quarantine stations*), v němž jsou škodlivé organismy, rostliny, rostlinné produkty či jiné předměty drženy v izolaci

článek 60 – určení karanténních stanic a izolačních zařízení (KS a IZ)

- ČS určí na svém území karanténní stanice nebo izolační zařízení
- ČS dočasně určí provozovny profesionálních provozovatelů nebo prostory jiných osob jakožto izolační zařízení

karanténní materiál

předpisy EU

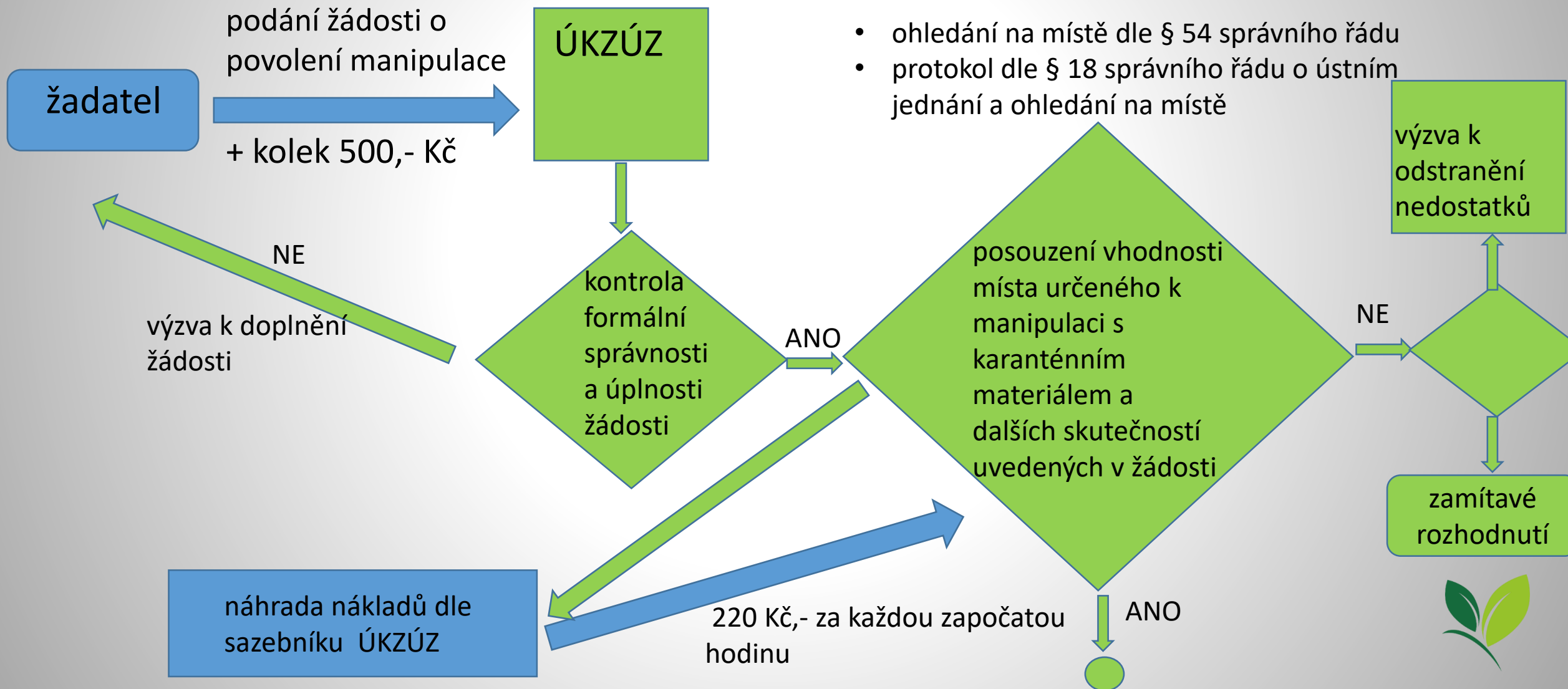
Nařízení 2016/2031

- článek 61 – požadavky na KS a IZ
 - fyzická izolace
 - systémy pro sterilizaci, dekontaminaci nebo zničení
 - určení a popis úkolů
 - dostatečný počet vyškolených pracovníků
 - pohotovostní plán
- článek 62 – provoz KS a IZ
- článek 63 – dohled nad KS a IZ - příslušný orgán
- článek 64 – propuštění z KS a IZ

povolení přechovávání karanténního materiálu a jiné manipulace s ním

správní řízení

povolení přechovávání karanténního materiálu a jiné manipulace s ním

ÚKZÚZ vydá rozhodnutí o povolení k manipulaci s karanténním materiálem

doba platnosti povolení: 5 let

- formulář žádosti poskytne ÚKZÚZ, je též umístěn na internetových stránkách ÚKZÚZ
- <http://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal/formula-re-ke-stazeni/ochrana-proti-skodlivym-organismum/>

Žádost (požadované údaje):

- žadatel
- odpovědná osoba
- karanténní materiál
- místo přechovávání
- doba trvání
- podstata a cíle činností
- navrhovaný postup zničení kar. materiálu
- opatření pro splnění podmínek pro přechovávání dle přílohy č. 5 vyhlášky 215/2008 Sb.

povolení přechovávání karanténního materiálu a jiné manipulace s ním

posouzení místa

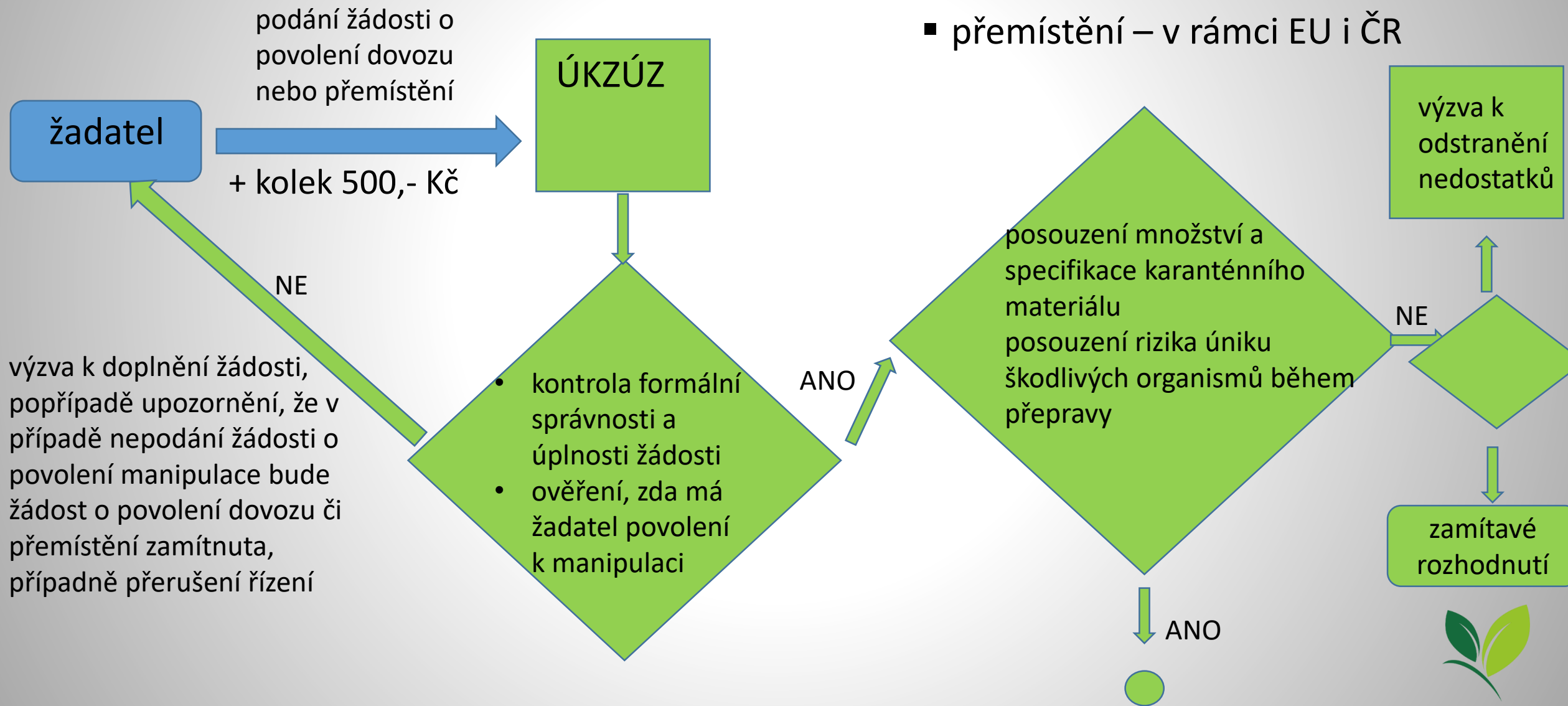
- ověření údajů uvedených v žádosti
 - posouzení rizika úniku škodlivých organismů
 - technická izolace
 - odpovědná osoba za manipulaci
 - omezení přístupu do vymezených prostor
 - označení vymezených prostor a zařízení
 - vedení záznamů o vykonaných činnostech
 - metodiky pracovních postupů, včetně postupů pro případ úniku škodlivých organismů
- bezpečností a poplachový systém
 - ochranná opatření k zamezení průniku škodlivých organismů
 - ochranná opatření pro vzorkování karanténního materiálu a jeho přemísťování v rámci vymezených prostor,
 - ochranná opatření pro nakládání s odpadem, použitou zemínou a vodou,
 - dezinfekční a hygienické postupy a vybavení
 - opatření a vybavení pro likvidaci pokusného materiálu,
 - vybavení, prostory a postupy pro indexování, včetně testování

povolení dovozu a přemístění karanténního materiálu

správní řízení

- dovoz – ze třetích zemí
- přemístění – v rámci EU i ČR

povolení dovozu a přemístění karanténního materiálu

ÚKZÚZ vydá:

- rozhodnutí o povolení dovozu nebo přemístění karanténního materiálu s uvedením doby platnosti
 - oprávnění k dovozu nebo přemístění (Letter of Authority)
- ÚKZÚZ odešle tyto dokumenty žadateli

žadatel zašle oprávnění odesílateli

odesílatel:
při přemístění z jiného členského státu EU zajistí potvrzení oprávnění odpovědným úředním subjektem členského státu (neplatí pro třetí země)

přiloží originál oprávnění k zásilce

ÚKZÚZ provede kontrolu karanténního materiálu

žadatel obdrží karanténní materiál, kontaktuje ÚKZÚZ

- formulář žádosti poskytne ÚKZÚZ, je též umístěn na internetových stránkách ÚKZÚZ
- <http://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal/formular-re-ke-stazeni/ochrana-proti-skodlivym-organismum/>

uvolnění karanténního materiálu z karanténního režimu

- ÚKZÚZ může uvolnit karanténní materiál z karanténního režimu
- po vyloučení skrytého napadení tohoto materiálu postupy uvedenými v příloze č. 7 k vyhlášce
- žádost o uvolnění karanténního materiálu z karanténního režimu má obecné náležitosti žádosti dle § 45 správního řádu

vývoz a přemístování karanténního materiálu

- vývoz – podle fyto-sanitárních požadavků dovážející země
- ÚKZÚZ – jen takové garance, které je možné potvrdit na základě vizuální kontroly tohoto materiálu, nebo věrohodných podkladů o provedeném ošetření nebo testování
- požadavky na tyto garance od státní organizace ochrany rostlin dovážejícího státu musí předložit vývozce formou věrohodného dokladu
- přemístění z ČR do jiného státu EU – ÚKZÚZ potvrdí oprávnění pro přemístění karanténního materiálu vydané organizace ochrany rostlin členského státu, kam je materiál zasílán, které obdrží odesílatel
- oprávnění potvrzuje místně příslušné oddělení rostlinolékařské inspekce ÚKZÚZ

potvrzení o tom, že dovoz určitých organismů neodporuje české fyto-sanitární legislativě

- při mezinárodní výměně materiálu k výzkumným účelům (většinou určitých živých organismů)
- v případě, že dovoz nepředstavuje fyto-sanitární riziko
- úřední dopis v angličtině, adresovaný tuzemskému žadateli

Informace o zásilce pro vědecké účely

Na základě vaší žádosti, týkající se dovozního povolení pro

bychom vás chtěli informovat, že podle zákona č. 326/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 215/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů, nemá tento organismus pro Českou republiku karanténní status.

Z fyto-sanitárního hlediska nejsou požadovány ani rostlinolékařské osvědčení ani dovozní povolení.

Zásilka nepodléhá fyto-sanitární dovozní kontrole a nemusí splňovat žádné zvláštní fyto-sanitární požadavky.

ohlašovací povinnost

Zákon č. 326/2004 Sb. – § 9

- Každý, kdo zjistí výskyt nebo má důvodné podezření z výskytu škodlivého organismu podle
- § 7 odst. 1 – ŠO zakázané zavlékat do EU a CHZ
- § 7 odst. 3 – ŠO stanovené v prováděcích rozhodnutích EK
- § 10 odst. 1 písm. b) – ŠO, které na území ČR nebyly dosud zjištěny, a invazních škodlivých organismů stanovených prováděcím právním předpisem, proti jejichž zavlékání a šíření nařídil Ústav mimořádná rostlinolékařská opatření podle § 76 odst. 2 věty druhé,
 - je povinen toto zjištění nebo důvodné podezření bez zbytečného odkladu oznámit ÚKZÚZ
 - a v případě, že jej o to ÚKZÚZ požádá, poskytnout informace týkající se výskytu tohoto škodlivého organismu, které mu jsou známy

Vyhláška č. 215/2008 Sb. – § 6 – ŠO uvedené v přílohách č. 1 části A a č. 2 části A

ohlašovací povinnost

předpisy EU

Směrnice Rady 2000/29/ES

článek 15a

- ČS stanoví ohlašovací povinnost výskytu a podezření z výskytu
 - ŠO uvedených v příloze I nebo v příloze II
 - ŠO neuvedených v příloze I nebo v příloze II, jejichž výskyt na území ČS dosud nebyl znám škodlivého organismu
- a povinnost poskytnout na vyžádání veškeré informace týkající se výskytu škodlivého organismu, které mu jsou známy

ohlašovací povinnost

Nařízení 2016/2031

článek 9

Hlášení bezprostředního nebezpečí (podezření)

- ČS hlásí EK a ostatním ČS důkazy o existenci bezprostředního nebezpečí proniknutí
 - KŠO pro EU
 - ŠO, které mohou splňovat kritéria pro KŠO pro EU
- profesionální provozovatelé okamžitě informují příslušné orgány o veškerých případných důkazech

článek 10

Úřední potvrzení příslušných orgánů o přítomnosti KŠO pro EU

ohlašovací povinnost

Nařízení 2016/2031

článek 11

Hlášení o potvrzení výskytu podávána Komisi a ostatním ČS

- KŠO pro EU
- KŠO pro Unii v území, kde se dosud nevyskytoval

článek 12

Poskytování informací o KŠO pro Unii dotčeným profesionálním provozovatelům

článek 13

Poskytování informací o prioritních ŠO veřejnosti

ohlašovací povinnost

Nařízení 2016/2031

článek 15

stanovuje ohlašovací povinnost výskytu a podezření z výskytu KŠO pro Unii jakýmkoliv jiným osobám než jsou profesionální provozovatelé

ohlašovací povinnost se vztahuje i na zjištění KŠO a nových ŠO při průzkumech výskytu ŠO nebo jiných činnostech prováděných v rámci výzkumných projektů

ohlašovací povinnost - plnění

spolupráce ÚKZÚZ s výzkumem – plnění ohlašovací povinnosti

VÚRV, v.v.i. – Ing. K. Holý, Ph.D.

ohlášení výskytu

vrtule *Rhagoletis completa*

regulovaný ŠO (Vyhláška č. 215/2008 Sb., příloha č. 1, část A, oddíl I, bod 25. Tephritidae /neevropské druhy/)

výskyt v ČR byl potvrzen v roce 2018 ve vzorku z roku 2017 –
dospělec na lepové desce

Rhagoletis completa

Rhagoletis completa (RHAGCO) - <https://gd.eppo.int>

Rhagoletis completa

Foto: K. Holý

ohlašovací povinnost - plnění

spolupráce ÚKZÚZ s výzkumem – plnění ohlašovací povinnosti

VŠÚO, s.r.o. Ing. M. Skalský – fotografie lepové desky

ohlášení podezření z výskytu vrtule *Rhagoletis batava*

nový ŠO výskyt – dospělci na lepových deskách + poškození
plodů rakytníku řešetlákového

VÚKOZ – Ing. M. Mrázková, Mgr. K. Černý, Ph.D., *Phytophthora
ramorum*, *Eutypella parasitica* a další ŠO

Přírodovědecká fakulta UK – Mgr. P. Šípek, Ph.D., *Nematus
lipovskyi*

vrtnice rakovníková (*Rhagoletis batava*)

foto: B. Brandová

foto: H. Řehořová

ohlašovací povinnost - neplnění

původce černé skvrnitosti citrusů *Phyllosticta citricarpa* – status v EU – nevyskytuje se

Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2016/715 – opatření proti zavlečení a šíření *Phyllosticta citricarpa* s plody citrusů bylo v roce 2017 novelizováno – přísnější požadavky na plody citrusů ze zemí, kde se patogen vyskytuje (Argentina, Brazílie, Jihoafrická republika a Uruguay)

odborný článek:

First report of *Phyllosticta citricarpa* and description of two new species, *P. paracapitalensis* and *P. paracitricarpa*, from citrus in Europe, *Studies in Mycology* (2017) – autoři z Nizozemska, Brazílie, Číny a Jihoafrické republiky

v průzkumech prováděných autory článku v letech 2015-2017 byl výskyt patogenu potvrzen v Itálii, Portugalsku a na Maltě na zbytcích opadaných listů pomerančovníku čínského a citroníku limonového

ohlašovací povinnost - neplnění

stanovisko EK

- do publikace článku nebyly k dispozici žádné informace o výskytu *Phyllosticta citricarpa* v EU, i když dotčené ČS prováděly v minulosti pravidelné úřední průzkumy výskytu – dotčené ČS proto musí publikované výsledky ověřit
- dotčené státy musí po úředním ověření nařídít eradikační opatření nebo zabránit šíření
- dotčené státy nebyly obeznámeny s výzkumnými aktivitami na jejich území

současná situace:

- výskyt *Phyllosticta citricarpa* v dotčených zemích nebyl následným úředním průzkumem potvrzen
- ve vzorcích zbytků listů uložených ve výzkumném ústavu v Nizozemsku byl výskyt *Phyllosticta citricarpa* potvrzen

Děkuji za pozornost.

- **Ing. Tomáš Růžička**
- oddělení rostlinolékařské kontroly a dozoru
- Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
- Ztracená 1099/10, Praha 6, PSC 161 00
- tomas.ruzicka@ukzuz.cz

